

NAFTA

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO

wychodzi 2 razy na miesiąc 8-ego i 22-ego.

Prenumerata wynosi rocznie 12 koron.

Członkowie „Krajowego Towarzystwa Naftowego“ otrzymują „Naftę“ bezpłatnie.

Adres Redakcyi i Administracyi: Lwów, ul. Słowackiego l. 3, biuro Krajowego Towarzystwa naftowego.

Treść zeszytu 14.

Rządowy projekt zmiany ustawy naftowej wniesiony do parlamentu 21. czerwca b. r. — Jakich środków użyć, by dążyć do rozszerzenia zastosowania produktów naftowych? Nap. prof. R. Załoziecki. — Tabela porównawcza eksportu naszych produktów naftowych. — Monopol naftowy na Węgrzech. — Układy z „Petroleą“. — Z krajów naftowych. — Posiedzenie Wydziału Krajowego Towarzystwa naftowego. — Z przemysłu rafineryjnego. — Kronika.

Rządowy projekt zmiany ustawy naftowej wniesiony do parlamentu 21. czerwca br.

(Dokończenie).

Postanowienie przejściowe.

§ 22.

O ile przy wejściu w życie tej ustawy prawo wydobywania minerałów żywicznych będzie wpisane w księdze gruntowej, to należy z urzędu dla prawa tego utworzyć wykaz w księdze naftowej przy zastosowaniu następujących postanowień:

Jeśli stosownie do potwierdzenia urzędu górniczego, do którego sąd ma najpierw się zwrócić, występowanie minerałów żywicznych w odnośnym gruncie zostało skonstatowaniem, to tworzy się wykaz produkcyjnego pola naftowego. Jeśli orzeczenie urzędu górniczego głosi, że występowanie minerałów żywicznych w odnośnym gruncie według stosunków geologicznych jest prawdopodobne, to należy utworzyć wykaz pola naftowego poszukiwawczego.

Jeśli urząd górniczy orzeknie, że występowanie minerałów żywicznych w odnośnym gruncie nie jest ani skonstatowane ani prawdopodobne, to wykaz ten należy specjalnie określić jako „nie stwierdzony“.

Oдноśnie do tych ostatnich wykazów zresztą i pod nimi wpisanych pól naftowych mają znaczenie te same postanowienia, co dla wykazów i pól naftowych poszukiwawczych.

Jeśli dla udzielenia rządowego orzeczenia urzędu górniczego potrzebne są wizye lokalne, to uprawniony do wydobywania obowiązany jest ponieść kosztą.

Przeniesienia wykazów uprawnień naftowych z księgi gruntowej powinno się odbyć na podstawie zasady, że prawo wydobywania jest rzeczą nieruchomą, i w księdze naftowej powinno być traktowane jednakowo z prawem własności, dalej, że zobowiązanie do poborów w myśl § 6, na które w księdze gruntowej wpisana jest hipoteka kaucyjna, w księdze naftowej winno być wpisane jako ciężar rzeczowy, jeśli uprawniony do poborów tego żąda, a zobowiązany i wierzyciele zahypotekowani na prawie wydobywania po hipotece kaucyjnej na to się zgadzają.

Ciężary, które są wpisane w księdze gruntowej na nieruchomości, a poprzedzające prawa naftowe, należy w braku innej umowy przenieść do wykazu w księdze naftowej przy odpowiednim zastosowaniu ustawy z 6.

lutego 1869 (Dz. u. p. nr. 18) i przy zastosowaniu § 5 obecnej ustawy.

Dla sposobu wpisania należy przesłuchać interesowanych. Na podstawie wyniku przeprowadzonych dochodzeń i przesłuchań powinien sąd powziąć postanowienie o oddzieleniu (uwidocznionem w księdze gruntowej) prawa wydobywania od prawa własności, o utworzeniu wykazu w księdze naftowej i innych w niej wpisów, jak również o sprostowaniu lub wykreśleniu nieodpowiednich już więcej wykazów w księdze gruntowej.

§ 23.

Wynikające z postępowania odpowiednio do § 22 podania, protokoły, załączniki, rządowe załatwienia, wpisy w księgach gruntowych, jakoteż ugody stron dotyczące się zamiany hipoteki kaucyjnej w ciężar rzeczowy są wolne od stempli i należności, o ile są przeznaczone dla przeprowadzenia tego postępowania.

Korespondencye między sądami i stronami interesowanymi we wspomnianem postępowaniu są wolne od porta.

§ 24.

Prawa na wydobywanie minerałów żywicznych wpisane do ksiąg gruntowych przed 26. czerwca 1906 należy także przed utworzeniem wpisu w księdze naftowej (§ 22) uważać jako samoistne przedmioty majątkowe z prawną własnością rzeczy nieruchomości ze względu na odstąpienie i obciążenie (§ 1 ustęp końcowy).

W sprawie egzekucyi na prawo wymienione w poprzednim ustępie ma znaczenie postanowienie § 15.

Artykuł 2.

Ustawa ta z wyjątkiem drugiego ustępu § 5 wchodzi w życie w królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim w dniu jej ogłoszenia. Zastosowanie drugiego ustępu § 5 rozpoczyna się jednocześnie z zastosowaniem krajowej ustawy, która postanowi wspomniane w tem miejscu ustawy przepisy o rozmiarze kopalni.

W księstwie Bukowina ustawa ta wej-

dzie w życie jednocześnie z wydaniem zarządzeń wykonawczych ze strony ustawodawstwa krajowego (§ 13 ustawy z 11. maja 1884, Dz. u. p. nr. 71).

Artykuł 3.

Wykonanie tej ustawy polecam ministrom sprawiedliwości, rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

* * *

Przytoczony projekt rządowy odpowiada mniej więcej tym zasadom, jakie zostały ułożone na ankietach zwoływanych przez Krajowe Towarzystwo i następnie przez Wydział Krajowy. § 1 wprowadza znaczne ułatwienia przy tworzeniu pól naftowych, do czego oprócz oświadczenia właściciela gruntu potrzebnem jest tylko poświadczenie urzędu górniczego, że ropa albo w tym miejscu występuje albo występywanie jej jest prawdopodobne (projekt ankiety wymagał tylko oświadczenia właściciela); uwzględnione dalej zostały życzenia przez przemysłowców i robotników naftowych wyrażone, by Kasy brackie do kopalnictwa naftowego mogły być wprowadzone jedynie po wysłuchaniu opinii Wydziału Krajowego i gdy będzie ta instytucya leżeć w interesie pracujących; ważnem jest postanowienie o intabulacji procentów brutto i o czasowej własności pola naftowego, o przywilejach pola naftowego, o podziale prawa wydobywania najwyżej na 40 części.

Natomiast pewne obawy wzbudza § 5, a właściwie § 22 nowej ustawy, który zawiera postanowienia przejściowe. Zgodnie z zasadą, iż przez utworzenie pola naftowego prawo wydobywania minerałów żywicznych staje się rzeczą nieruchomą i stanowi odrębny przedmiot majątkowy, wierzyciele hipoteczni gruntowi będą mogli przenieść swoje pretensye i zaintabulować je na tym nowym przedmiocie majątkowym, jaki właściciel utworzył przez oddzielenie prawa wydobywania od własności gruntu; naturalnie odnosi się to tylko do tych długów, które zostały zaciągnięte przed oddzieleniem prawa wydobywania i przedsiębiorca naftowy, kupując prawo wydobywania od właściciela gruntu, może się układać i nie przyjmować tych długów,

lub odstąpić od zawarcia umowy, jeśli wierzyciel na prawie wydobywania koniecznie będzie się chciał zaintabulować. Jakkolwiek jurydycznie rzecz biorąc, przeniesienie dawniejszych długów gruntowych na prawo wydobywania jest uzasadnione, to jednak ze stanowiska przemysłu jest ono nieracjonalne i niesprawiedliwe. Najczęściej wartość gruntu przez poszukiwania naftowe podnosi się; ropa jeśli jest w danym gruncie podnosi wartość ziemi nieproporcjonalnie wysoko w stosunku do straty, jaka może wyniknąć z czasowego nieuprawiania roli na małym obszarze, na którym kopalnia powstaje; właściciel gruntu za prawo wydobywania dostaje jednorazowe wynagrodzenie i zastrzega sobie prawo do poborów pewnej procentowej ilości ropy (czyli tak zwanych procentów brutto); otóż o wiele racjonalniejszym byłoby, aby wierzyciel przy oddzieleniu prawa wydobywania od gruntu intabulował się na procentach brutto właściciela, który długi zrobił, niż na prawie wydobywania przedsiębiorcy, który ryzykuje własny kapitał znaczny, by wartość gruntu podnieść, jeśli ropę znajdzie; jest to bezwzględnie utrudnienie w rozwoju przemysłu, który, wydobywając bogactwo naturalne z podziemia, kraj wzbogaca i dla tego powinien być wolny od wszelkich ciężarów, tembardziej, iż wierzyciel, dając pożyczkę, dawał ją na grunt, na wartość powierzchni ziemi, a nie podziemia. Konsekwencye wynikające z postanowień tego paragrafu nowej ustawy, który zresztą istniał i w dawnej ustawie, dla nowego przedsiębiorcy są jeszcze o tyle mniej niebezpieczne, że przed zawarciem umowy z właścicielem gruntu przedsiębiorca może zajrzeć do tabuli i przekonać się, czy długi hipoteczne są tak wielkie, aby zagrażały i jego prawu wydobywania i odpowiednio do tego umowę z właścicielem zawrzeć lub wcale nie zawierać; natomiast niebezpieczny jest § 22, zawierający postanowienia przejściowe; według tego paragrafu wszystkie dawne umowy przedsiębiorców z właścicielami gruntów muszą być wpisane z urzędu do księgi naftowej; musi być z urzędu utworzony wykaz produkcyjnego, poszukiwawczego lub „nie zatwierdzonego“ pola naftowego. Wszystkie dotychczasowe prawa

wydobywania przez to postanowienie stają się wprawdzie rzeczowemi, lecz jednocześnie odpowiednio do tego charakteru na nich, jak również i na inwentarzu i maszynach kopalnianych będą cięższe wszystkie długi i ciężary właściciela gruntu powstałe przed zawarciem pierwotnej umowy, gdy przedsiębiorca przedtem robiąc z właścicielem tylko kontrakt dzierżawy, o te długi zupełnie nie dbał i do tabuli nie zaglądał.

Wobec tego przymusowe przeniesienie uprawnień dawnych przedsiębiorców do księgi naftowej nie w każdym wypadku byłoby korzystne i Krajowe Towarzystwo naftowe ze swej strony porobiło już kroki wśród naszych posłów, by przynajmniej § 22 nowej ustawy uległ pewnej modyfikacji w zależności od rozmaitych wypadków. Jak się dowiadujemy i prokuratora lwowska skarbu również w tej mierze poczyniła kroki w ministerstwie.

Również i § 20 nowej ustawy rządowej co do poszukiwawczego pola naftowego powinien być zmieniony o tyle, by właściciel poszukiwawczego pola naftowego mógł korzystać z prawa ekspropriacji dla przeprowadzenia potrzebnych dróg, przewodów elektrycznych i transmisyj, co jest niezbędnem już w stadium poszukiwania ropy.

Nowa ustawa najprawdopodobniej dopiero w jesieni będzie przedmiotem obrad w parlamencie i jeśli zostanie uchwaloną, to w grudniowej przypuszczalnie sesji sejmowej będzie mogła przyjść pod obrady krajowa ustawa naftowa, którą Wydział Krajowy zapewne do tego czasu już ostatecznie ułoży. Państwowa ustawa jest tylko ustawą ramową, która daje podstawę do szczegółów krajowej ustawy naftowej.

Dr. Stefan Bartoszewicz.

Jakich środków należy użyć, by dążyć do rozszerzenia zastosowania produktów naftowych?

Nap. prof. R. Załoziecki.

(Ciąg dalszy).

Dla uzupełnienia podajemy jeszcze porównawcze zestawienie palników żarowych naftowych i spirytusowych, przeprowadzone

przez prof. Glasenapp'a*) głównie dla tego, ponieważ entuzyaści spirytusowi przyjęli rzekomą przewagę światła spirytusowego nad naftowym jako podstawę bardzo żywej i częściej skutecznej agitacji. Chcąc jednak postąpić sprawiedliwie i przedmiotowo, musimy porównać palnik spirytusowy żarowy nie ze zwykłą lampą naftową, lecz również z lampą żarową, gdyż widzieliśmy wyżej o ile

siatka żarowa wpływa przy tym samym materiale świetlnym na efekt świetlny. Tą też drogą poszedł prof. Glasenapp, porównując lampę naftowo-żarową Pittner'a z trzema takimi lampami spirytusowymi systemu Denayrouze'a „Blitz“ i „Agnia“, przy którym to porównaniu doszedł do następujących wyników:

Palnik	Pittner'a naftowo-żarowy	Denayrouze'a spirytusowo-żarowy	„Blitz“	„Agnia“
Najwyższa siła światła w świecach Hefnera	70	45	48	20
Spotrzebowanie na godz. w gr.	76	54	138	64
Spotrzebowanie na godzinę-świecę	1.1	1.2	2.9	3.2
100 godzin kosztują kopiejek	72	71	130	60
Za 100 kop. dostaje się świec-godzin	9.700	6.350	3.700	3.300
Stosunek kosztów oświetlenia palnik Pittner'a = 1	1.00	1.50	2.62	2.70

Z tych wszystkich powyżej przytoczonych dat możemy wyciągnąć następujące ogólne wnioski:

1. Zwykła lampa naftowa, czy to o palniku płaskim, czy okrągłym jest najmniej ekonomiczną, gdyż używając jej przetwarza się najmniejszą część energii zawartej w naftie na energię świetlną, co jest właściwym celem lampy.

2. Przy dzisiejszym stanie techniki oświetlenia jest najskuteczniejszym środkiem korzystnej przemiany energii cieplnej na świetlną zasada inkandescencji, dla tego powinno się jej trzymać we wszystkich modnych konstrukcjach lamp i możliwie ją doskonalić, a to w tym celu, żeby udoskonalwszy zapomocą niej palniki naftowe można skutecznie iść w zawody z wszystkimi innymi rodzajami oświetlenia.

3. Pojedyncza lampa naftowa powinna być zastąpiona przez lampy zbiorowe. Mo-

żnaby do tego celu palnik gazowo-naftowy przekształcić w tym kierunku, żeby nie zasilać pewnej ilości lamp z jednego zbiornika naftą, jak dotychczas, przy czem każdy palnik z osobna jako jedna mała fabryczka gazu występuje, lecz ześrodkować niejako wytwarzanie gazu naftowego i tymże gazem naftowym (nie olejnym) lampy pojedyncze zasilać. Nie choć w ramach tego artykułu dalej tej myśli rozwijać, zastrzegam sobie jednak omówienie tej kwestyi na innem miejscu.

Dotychczas zajmowaliśmy się naftą jako źródłem światła i przysliśmy do przekonania jak dalece nieekonomicznie ona się w tym kierunku przedstawia, a to dla tego, bo całą energię prawie w niej zawartą przemieniamy przy tym procesie na ciepło. Musimy się przeto obecnie zająć naftą jako źródłem ciepła, gdyż ten problem ma znacznie racjonalniejszą podstawę.

Jak wiadomo daje 1 kg raf. nafty	12—13.000 kaloryj
podeczas gdy 1 „ węgla kam. śląskiego	5.300— 7.500 „
1 „ „ „ angielskiego	6.000— 7.800 „
1 „ „ „ brun. czeskiego	3.600— 5.500 „
1 „ torfu susz. na powietrzu	2.500— 4.500 „

*) Baltische Wochenschrift 1902 Nr. 48, Rigasche Industriezeitung 1903 S. 251.

1 kg antracytu	7.600— 8.100	kaloryj
1 „ koks	5.600— 7.400	„
1 „ drzewa suchego przeciętnie	3.500	„
1 m ³ gazu świetlnego	5.000— 5.500	„
1 „ „ acetylen	13.300—13.800	„
1 „ „ generatorowego	1.100— 1.200	„
1 „ „ z pieców wysokich	900— 1.000	„
1 „ „ z koks	3.000— 5.000	„
1 „ „ Dowson'a	1.100— 1.250	„
1 „ „ drzewnego	3.000— 3.600	„
1 kg spirytusu (90° Tr.)	5.600	„

Z tablicy powyższej widzimy, że nafta jest obok acetylen najintensywniejszym źródłem ciepła, w każdym razie jest powołaną we wielu wypadkach jako takie występować. Samo przez się rozumie się, że rafinowana nafta nie może w tym kierunku konkurować ze stałymi materiałami opałowymi, a tylko w stanie surowym, albo w postaci odpadków pozostałych po destylacji. Natomiast nie popełnimy błędu uważając naftę rafinowaną za materiał opałowy w jednym rzędzie z gazem świetlnym, acetylenem i elektrycznością, zwłaszcza na polu gospodarstwa domowego do opalania, ogrzewania i gotowania, gdzie ona i tak już jako poważny współzawodnik występuje. Przyrzędy do opalania i gotowa-

nia naftą są już bardzo rozpowszechnione, zwłaszcza w krajach wyższej kultury jak Belgia, Holandia, Anglia, Niemcy i Szwajcaria i odgrywają wybitną rolę w mniejszych gospodarstwach domowych dla swej ekonomii. Nie odstępimy od prawdy twierząc, że przyczyna wielkiego zapotrzebowania nafty na głowę zaludnienia jest nie tyle niestosunkowo wielkie zużycie nafty świetlnej, jak raczej szersze zastosowanie rozmaitych naftowych pieców i kuchni.

W tym kierunku pouczające zestawienie możemy dać dla państw o wielkiem i o małym zapotrzebowaniu na głowę ludności.

Do pierwszej kategorii należą:

Stany Zjednoczone z zapotrzebowaniem około 25 kg na głowę			
Szwajcaria	„	24	„
Belgia	„	23	„
Niemcy	„	14	„
Anglia	„	12	„

Do drugich należą:

Austro-Węgry	„	4.5	„
Rumunia	„	4.0	„
Włochy	„	3.5	„
Rosya	„	2.5	„

Do pierwszej kategorii należą państwa, w których używa się stosunkowo dużo nafty do opalania i gotowania, do drugiej państwa w których ten sposób użycia nafty mało jest rozpowszechniony. Można by również przypuścić, że głównie wyższa kultura powoduje większe zapotrzebowanie światła, a to za sobą pociąga większe użycie nafty i że stosun-

ki ekonomiczne, drożyzna materiałów opałowych, większa oszczędność w gospodarstwie domowym przyczyniają się w wysokiej mierze do użycia nafty dla celów gospodarstwa domowego. Nie można odmówić tym czynnikom wielkiego wpływu na powiększenie zapotrzebowania nafty w szerokich warstwach ludności państw o wyższej kulturze,

z drugiej strony wyższe wymagania kulturalne stwarzają ciężkie warunki konkurencyjne dla materiałów świetlnych, na czem nafta przed wszystkimi innymi cierpi.

Równocześnie przyczynia się jednak do tego jeszcze jeden bardzo ważny czynnik; w państwach należących do pierwszej kategorii jest nafta tania i to o wiele tańszą jak w innych państwach, a taniłość tę powodują nie tania produkcja, gdyż większa część tych

państw prawie wcale nafty nie produkuje, lecz wolność od podatków, lub opodatkowanie w sposób nie obciążający wartości produktu.

Vice versa ciężkie stosunki fiskalne, przy zresztą jednakich okolicznościach, powstrzymują rozwój zapotrzebowania, podwyższając niestosunkowo cenę produktu.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Tabela porównawcza

eksportu naszych produktów naftowych do poszczególnych krajów za I. kwartał r. 1906
w porównaniu z tym samym okresem r. 1905.

Kraje do których wywieziono	Nafta rafinowana		Nafta Smary rafinowana		Benzyna Smary		Inne produkty naftowe		Razem	
	w cetnarach metrycznych									
	1905	1906	1905	1906	1905	1906	1905	1906	1905	1906
Niemcy	2653	3237	127713	164558	16862	27197	4272	8436	151500	203428
Szwajcarya	442	521	16812	34093	5239	6089	8842	11852	31335	52555
Włochy	299	142	5054	5106	5756	7578	2749	9562	13858	22388
Francya	—	1248	34821	49754	5863	7507	1294	648	41978	59157
Anglia	—	—	36038	11811	2424	10491	—	—	38462	22302
Rosya	4	—	177	—	14	2	—	8	195	10
Rumunia	—	—	—	—	24	74	24	5	48	79
Serbia	11	403	63	538	334	18	30	—	438	959
Turcya	—	563	51788	32855	441	602	—	1	52229	34021
Hamburg	—	70	48555	47446	4381	446	—	—	52936	47962
Belgia	222	128	249	366	7172	12546	—	—	7643	13040
Holandya	—	912	—	959	26290	18232	—	—	26290	20153
Bułgaria	2	206	2104	6250	151	61	2	—	2259	6517
Razem do krajów wymienionych i pomniejszych niewymienionych	3670	7565	331880	354810	75866	91656	17711	31293	429127	485324

Ogólna więc ilość eksportowanych w pierwszym kwartale b. r. produktów naftowych wynosiła 485.324 cetnarów metr. t. z. o 56.197 c. m. więcej, aniżeli w tym

samym okresie roku ubiegłego. Przytoczone zestawienie daje niektóre ciekawe spostrzeżenia. W pierwszym rzędzie zauważyć się daje wzrost wywozu benzyny z 17.711 c. m.

do 31.293 c. m., czyli o 13.582 c. m. Nadwyżkę tę przypisać należy silnemu zapotrzebowaniu benzyny motorowej, wzrastającemu stale wobec znacznego rozpowszechnienia sportu automobilowego. Eksport nafty rafinowanej utrzymuje się w normalnych granicach. Eksport nafty do Turcji zwiększony w roku ubiegłym katastrofą kaukaską, spadł w roku obecnym ponownie, również eksport nafty do Anglii wykazuje obniżenie o 24.227 cetn. metr. Natomiast silnie się rozwinął wywóz nafty do Niemiec i Szwajcaryi, dzięki intensywnej działalności Towarzystwa eksportowego dla austriackich i węgierskich produktów naftowych „Olex“. Z cyfr powyższych nie można na razie wyciągnąć stanowczych wniosków, ponieważ konstelacja handlowa w ciągu roku może ulegć jeszcze zmianie.

Monopol naftowy na Węgrzech.

Z najrozmaitszych, w ostatnich czasach rozpowszechnianych pogłosek wnioskują w sferach austriackich przemysłowców naftowych, że jednym z najważniejszych planów finansowych nowego rządu na Węgrzech jest zaprowadzenie monopolu naftowego. W mowie kandydackiej, wygłoszonej przed kilkoma miesiącami w Preszburgu zaznaczył sekretarz rządowy Popowics wcale niedwuznacznie, że rząd węgierski nosi się z myślą zaprowadzenia na Węgrzech monopolu naftowego. O bliższych warunkach tego monopolu, w szczególności czy rząd zamierza wprowadzić monopol fabrykacji, czy też monopol handlowy narazie brak dokładniejszych wiadomości. W każdym razie oznacza zamierzony monopol dalszy krok na polu emancypacji Węgiek z pod wpływu przemysłu austriackiego, gdyż w ten sposób wewnętrzne zapotrzebowanie byłoby pokrywane wyłącznie przez rafinerie węgierskie, ze szkodą rafinerij austriackich.

Ażeby należycie ocenić jak wielki wpływ wyrzucić mogą podobne zarządzenia na austriacki przemysł naftowy, musimy nieco bliżej rozpatrzyć historię rozwoju przemysłu naftowego rafineryjnego na Węgrzech i w Austrii.

Powstanie austriacko-węgierskiego przemysłu naftowego rafineryjnego datuje się właściwie od r. 1887, w którym zaprowadzona nowo ustawa o opodatkowaniu olejów mineralnych ustanowiła cło ochronne i różniczkowe dla importowanej ropy i rafinady naftowej. Jeszcze w r. 1884 wynosiła konsumpcja wewnętrzna monarchii 1,315.000 cetnarów metrycznych, podczas gdy produkcja nafty rafinowanej wynosiła zaledwie 640.000 cetn. mtr., a 675.000 c. m. zatem więcej niż 50 procent nafty sprowadzono z zagranicy. Przez wprowadzenie wspomnianej ustawy podatkowej w r. 1887 umożliwiono powstanie przemysłu rafineryjnego w monarchii, jednakowoż nie na podstawie przeróbki ropy w kraju wyprodukowanej na naftę, lecz w ten sposób, że importowano t. z. falsyfikat kaukaski, t. j. zabarwiony destylat naftowy z domieszką 10 części mazi, która następnie w granicach monarchii bywała oczyszczaną. W pierwszej linii ciągnęły z tego zyski fabryki węgierskie, w szczególności rafineria w Fiume, która doznając jak najdalej idącego poparcia ze strony rządu węgierskiego przez najrozmaitsze udogodnienia taryfowe, rozwinęła się na nadzwyczaj szeroką skalę. W latach od r. 1885 do 1890 produkowała fiumañska rafineria przeciętnie po 400.000 cetnarów metrycznych rocznie. Import falsyfikatu kaukaskiego wynosił w 1888 roku 813.000 c. m., podczas gdy produkcja ropy w Galicyi doszła w tym samym roku tylko do 650.000 c. mtr. Najwyższą cyfrę osiągnął import falsyfikatu rosyjskiego w roku 1893 doszedłszy do wysokości 1,250.000 c. mtr. Rząd węgierski miał wybitny interes w popieraniu swego przemysłu naftowego rafineryjnego, ponieważ wedle ówczesnej ustawy podatek konsumcyjny przypadał na rzecz tego państwa, w którym nafta została wyprodukowaną.

Sytuacja ta zmieniła się zupełnie z chwilą, gdy galicyjscy przemysłowcy naftowi, wobec nadzwyczajnego wzrostu wydajności kopalń ropy, wdrożyli akcję, ażeby przez zaprowadzenie cła ochronnego na ropę, położyć tamę importowi rosyjskiego falsyfikatu. Dzięki staraniom galicyjskich producentów surowca rozporządzeniem cesarskiem z dnia

7. lipca r. 1899 została wprowadzoną w życie nowa taryfa cłowa naftowa, na podstawie której cło na ropę w austriacko-węgierskim obszarze cłowym podniesione zostało z 2 guldenów na $3\frac{1}{2}$ guldeny w złocie. Rząd węgierski zgodził się atoli na tę koncesję tylko pod warunkiem zaprowadzenia nowego rozporządzenia o podatku, które weszło w życie w tym samym czasie t. j. z dniem 1. stycznia 1900 r., na mocy którego podatek konsumcyjny nie przypada jak dotąd na rzecz państwa produkującego, lecz na rzecz państwa konsumującego.

Oto niektóre daty, które ilustrują rozwój przemysłu rafineryjnego na Węgrzech i w Austrii.

W roku 1885 opodatkowały rafinerie węgierskie 570.186 cetnarów metr., zaś rafinerie austriackie 340.032 cetnarów metr. (—230.154 c. m.); w roku 1890 węgierskie 767.195 cetn. metr., austriackie 725.532 cetn. metr. (—41.633 c. m.); w r. 1905 węgierskie 723.015 cetn. metr., austriackie 1,585.367 cetn. metr. (+863.352). Podczas gdy zatem produkcja nafty na Węgrzech w ostatnich 15 latach spadła w przybliżeniu o 6 procent, podniosła się produkcja nafty austriackiej o przeszło 100 procent.

W pierwszej linii przyczynił się do wzrostu produkcji nafty nadzwyczajny, jak z poniższych cyfr widać, wzrost wydajności kopalń ropy w Galicyi.

Gdy w r. 1890 import falsyfikatu rosyjskiego wynosił jeszcze 880.000 c. metr., a produkcja ropy w Galicyi tylko 960.000 cetn. metr., zmienia się ten stosunek natychmiast po zaprowadzeniu nowego cła ochronnego w r. 1900 na korzyść produkcji ropy gal., gdyż import falsyfikatu spada do 8.800 cetn. metr., a produkcja ropy w Galicyi osiąga 3,263.000 c. m. W r. 1904 dowieziono zaledwie 6.000 c. m. falsyfikatu, a produkcja ropy w Galicyi wynosiła $7\frac{1}{2}$ milionów cetn. metr.

Ten olbrzymi wzrost produkcji surowca w Galicyi, ta zmiana zasadnicza stosunków produkcyjnych ropy, zniewoliła rafinerie węgierskie do zajęcia stanowiska obronnego i fiskus węgierski zapewnił sobie przez zaprowadzenie w r. 1900 wspomnianego wyżej

nowego obliczenia podatek konsumcyjny od wewnętrznego zapotrzebowania nafty w krajach korony węgierskiej. Ażeby zaś rafinerie węgierskie uczynić zdolnymi do konkurencji z austriackimi, zapewniono im daleko idące udogodnienia taryfowe. Taryfy przewozowe dla nafty węgierskiej są dziś tego rodzaju, że biorąc Wiedeń jako miejsce konsumpcji nafty istnieje zupełne wyrównanie frachtu między rafineriami węgierskimi a rafineriami austriackimi loco Wiednia. To znaczy, że n. p. fracht opłacany przez rafinerię w Preszburgu, za przewóz ropy z Borysławia do Preszburgu, a następnie za przewóz rafinady naftowej z Preszburga do Wiednia nie jest wyższym niż fracht opłacany przez rafinerię we Wiedniu za przewóz ropy surowej z Borysławia do Wiednia. Natomiast obszar północnych Węgier jest pod względem taryfowym korzystniej położonym dla rafinerji galicyjskich, aniżeli dla rafinerji węgierskich i to jest główną przyczyną zjawiska, że statystyka obrotu handlowego między krajami koronnymi austriackimi, a krajami korony węgierskiej n. p. za r. 1904 wykazuje bierne saldo na niekorzyść przemysłu węgierskiego w wysokości 172.813 cetn. metr. a za rok 1905 w wysokości 156.220 cetnarów metrycznych.

Skoro zatem rząd węgierski zamierza przez zaprowadzenie monopolu naftowego, czy też granicy cłowej lub bonifikacji zapewnić rafinerjom węgierskim całą wewnętrzną konsumpcję, to środki powyższe nie mają na celu uzyskania dla węgierskiego skarbu państwa całego podatku konsumcyjnego, gdyż podatek ten zapewnia rządowi już wspomniane wyżej obliczenie podatku, ale zarządzenia te zacierają do przysporzenia węgierskiemu przemysłowi także zysków z fabrykacji, czego nawet przez przywileje taryfowe dotychczas osiągnąć nie zdołano. Rząd węgierski zamierza może, po uwolnieniu się od konkurencji austriackiej, przeprowadzić regulację taryf naftowych na korzyść swych kolei państwowych. W każdym razie, bez względu na to, czy monopol naftowy dojdzie do skutku, czy nie, widocznym jest dążenie rządu węgierskiego zmierzające do ograniczenia zbytu austriackich produktów nafto-

wych na Węgrzech i w ten sposób grozi przemysłowi austriackiemu, mimo istnienia wspólności cłowej, utrata węgierskiego rynku dla jednego z najważniejszych artykułów.

(*Neue Freie Presse.*)

Układy z „Petrolea“.

Przeszło tydzień toczyły się w Drohobyczu obrady całego komitetu organizacyjnego producentów ropy w obecności dyrektora Rosenheka nad nowym regulatywem opracowanym przez dyrekcję „Petrolei“ i ukończyły się dopiero 18. b. m. Pozostawiając obszerniejsze krytyczne rozpatrzenie poczynionych przez komitet zmian w regulatywie do następnego numeru, ograniczamy się obecnie tylko do zmian najważniejszych. Za takie uważamy dokładne sprecyzowanie w § 4 regulatywu uchwał komitetu odpowiednią większością głosów stosownie do ważności spraw; pozostawienie decyzji komitetu każdorazowego miejsca obrad komitetu, w § 7 ograniczenie producentów-rafinerów co do kupna ropy od outsiderów, w § 10 oznaczenie miesięcznej wypłaty producentom za sprzedaną ropę przez komitet składający się z 2 członków Rady nadzorczej „Petrolei“ i 2 delegowanych z komitetu pod przewodnictwem dra Steczkowskiego lub w jego zastępstwie dra Feuersteina, zaliczkowanie niesprzedanej części ropy w roku 1906/7 po 1 koronie i 75 halerzy za cetnar, dokładniejsze sprecyzowanie warunków rozwiązania „Petrolei“, a głównie prawa wypowiedzenia, rozwiązania przez komitet i t. d.

Regulatyw ze zmianami, o których mowa, został przez komitet przyjęty i obecni członkowie komitetu po przyjęciu podpisali protokół, którego treść podajemy.

„Po kilkodziennym szczegółowym omówieniu projektu regulatywu wypracowanego przez dyrekcję „Petrolei“ na podstawie rokowań komitetów redakcyjnych z obydwóch stron zostały w tym regulatywie ze strony komitetu organizacyjnego porobione zmiany, które są oznaczone na dodanym do tego protokołu egzemplarzu, zawierającym projekt

regulatywu. Komitet organizacyjny w ten sposób zmieniony regulatyw przyjął za podstawę nowych układów komisowych i będzie wśród producentów naftowych najusilniej agitować i działać za zawarciem układów komisowych na podstawie dołączonego zmienionego projektu regulatywu na wypadek, jeśli następujące warunki dojdą do skutku:

Nowe układy komisyjne wejdą w życie z ważnością wstecz od 1. maja 1906, jeśli najdalej do 30. września 1906

a) „Petrolea“ będzie kontynuować prowizoryczne zaliczkowanie na dostarczoną jej ropę na podstawie dołączonych warunków prowizoryum.

b) Jeśli 95% galicyjskich producentów naftowych i przeważna większość jeszcze nieproduktywnych kopalń przystąpi do nowych układów.

c) Jeśli dojdzie do skutku układ między „Petrolea“ i wszystkimi towarzystwami transportowymi, ewentualnie między „Petrolea“ i producentami, którzy mają własne rurociągi, układ, mocą którego zawarcie układów o tłoczenie z outsiderami będzie wzbronione i tłoczenie ropy outsiderskiej będzie udaremnione lub co najmniej według możliwości utrudnione. Do umowy z producentami-rafinerami należy przyjąć postanowienie, że kupiona przez nich ropa outsiderów wprost do rafinerij przez to kupno nie traci własności ropy outsiderskiej i stosownie do tego podlega warunkom wzbraniającym tłoczenia.

d) Jeśli towarzystwa transportowe zobowiążą się na przeciąg trwania nowych układów komisowych nie podnosić taksy za tłoczenie wyżej 20 halerzy od cetnara.

e) Jeśli istniejący dawny komitet egzekucyjny nie postanowi żadnych dalszych sprzedaży ropy.

Na żądanie organizacyjnego komitetu dodano jeszcze warunek

f) Jeśli producenci, którzy przystępują do nowych układów, nie sprzedali już więcej niż 3% ogólnej rocznej produkcji ropy. „Petrolea“ ma nadal do 30. grudnia zaliczkować ropę po 2 korony 25 halerzy bez żadnych potrąceń.

Obecnie istnienie dalsze „Petrolei“ ja-

ko komisyonera, zależy już tylko od producentów, czy nowe układy podpiszą.

Do tego przedmiotu wrócimy w następnym numerze.

Z krajów naftowych.

Rosya.

Piszą nam z Baku:

Ropę w ostatnim tygodniu notowano po $27\frac{1}{4}$ — $27\frac{1}{2}$ kopiejek za pud; mazut 28 kopiejek za pud; podniesienie cen zostało wywołane częściowym strajkiem robotników na kopalniach i obawą, że strajk ten może zamienić się na powszechny i dłuższy wskutek naprężonego politycznego położenia w Rosyi. Niektóre większe firmy chętnie przyjmują oferty na sprzedaż ropy na cały rok po 21—22 kopiejek za pud. Jakkolwiek jest to cena niższa od obecnej na prompt, jednakowoż jeszcze bardzo wysoka w porównaniu z latami ubiegłymi. Produkcya miesięczna ropy na Kaukazie ustala się mniej więcej na 40 milionów pudów; jednakowoż nawet większe firmy nie mają znaczniejszych zapasów, jak to bywało zwykle przedtem; stracono również nadzieję na dowierzenie szybów wybuchowych, gdyż ropa wybuchowa już jest zjawiskiem na terenach kaukaskich rzadkiem i nawet na nowszym obszarze Bibi-Ejbackim od trzech lat niema znaczniejszych wybuchów.

W Batumie po dłuższej przerwie rozpoczęto pracę we fabryce blaszanek Mantaszewa; ma to bardzo wielkie znaczenie ze względu na eksport nafty na rynki wschodnie, który ustał prawie zupełnie dla braku blaszanek. Od 26. czerwca ruskiego w Petersburgu obraduje komisya w ministerstwie kolejowem nad taryfami dla produktów naftowych na przestrzeni Baku-Batum; oczekują zniżki taryfy by podnieść eksport, który za pierwszy kwartał obecnego roku wynosił tylko 4·4 miliony pudów, gdy w roku 1905 10·4 miliony pudów, a w r. 1904 20·6 milionów pudów. Zawarcie umów większych co do zakupu mazutu na opał idzie bardzo ciężko; kupcy w Astrachaniu ofiarują 31—32 kopiejek za pud, lecz obawa większych straj-

ków wstrzymuje operacye handlowe. Nawigacya na Woldze i transport produktów naftowych jest mniej ożywiony, niż w roku ubiegłym.

Rumunia.

„Moniteur du pétrole roumain“ donosi o zamierzonej fuzyi towarzystw naftowych „Campina-Moreni“ i „Regatul-Roman“; kapitał akcyjny wynosiłby łącznie 24 miliony franków. Fuzya obu firm tem jest motywowana, że oba towarzystwa należą do tej samej grupy kapitalistów i posiadają już teraz wspólną dyrekeyę. Wobec wzrastającej stale produkeyi uchwaliła dyrekeya wspomnianych firm budowę nowych rezerwoarów wartości 3 milionów franków. Roboty mają być wkrótce rozpoczęte. Towarzystwo „Campina-Moreni“ otrzymało w bieżącym miesiącu pierwszy szyb produktywny w Baicioiu. Głębokość szybu wynosi 212 m., położony jest w pobliżu obfitego szybu tow. „Steaua Romana“, w którym natrafiono na ropę przy 232 m. Produkcya nowego szybu nie jest jeszcze ustalona, wynosi obecnie około 2 wagonów dziennie, lecz spodziewają się większych wybuchów. Wogóle roboty wiertnicze postępują w Baicioiu z nadzwyczajną intensywnością i liczne nowe kopalnie blizkie już są horyzontu ropnego.

Szyb nr. 14 towarzystwa „Campina-Moreni“ w Moreni, daje od pewnego czasu bardzo ładne wybuchy, przyczem występują tak silne gazy, że ryg wiertniczy i wieża zostały uszkodzone. Szyb nr. 1 tego samego towarzystwa, odwiercony już przed dwoma laty, daje obecnie, po krótkiej przerwie, znowu bardzo ładną ropę.

Spółka wiertnicza „Eberhard, Marchena & Cie.“ odwierciła produktywny szyb w Apostolache w głębokości 180 m. Rurociąg do dworca kolejowego w Albesti wkrótce będzie gotowy. Towarzystwo posiada jeszcze dwa szyby w ruchu. Oczekują tu nowego rygu wiertniczego dla wierceń szyboudarowych, sprowadzonego z Ameryki.

W Bustenari otrzymało towarzystwo „Roumano-Belge“ produktywny szyb. Wskutek nieszczęśliwego przypadku powstał w szybie podczas wybuchu ropy pożar, który zni-

szczył doszczętnie ryg wiertniczy, budynki kopalniane i sąsiednie domy robotnicze.

Szyb próbny wiercony w miejscowości Vulcana w okręgu Dambowica doszedł do 470 m. głębokości nie natrafiwszy dotąd na pokłady ropne.

Obecnie montują dwa szyby próbne bardzo ciekawe ze względu na swoje położenie. Jeden z nich znajduje się w Ariceshti, miejscowości położonej na zachód od Ploesti, drugi na południowy zachód od tej miejscowości, naprzeciw dworca kolejowego w Brazi, nad brzegiem rzeki Prahova. Oba szyby założono na terenach dotychczas nie eksploatowanych budząc zainteresowanie w kołach fachowych.

Towarzystwa asekuracyjne odmawiają od pewnego czasu przyjęcia nowych ubezpieczeń kopalń i robotników naftowych, motywując to zarządzeniem zbyt częstymi pożarami i nieszczęśliwymi wypadkami na kopalniach. Dobrze zorganizowana straż pożarna baczna czujność na kopalniach, należyte oddalenie domów robotniczych od kopalni mogłyby skłonić towarzystwa asekuracyjne do ponownego ubezpieczenia kopalń naftowych.

Niemcy.

W miejscowości Hornbostel odwiercony został z początkiem czerwca szyb w głębokości 218 m., którego wiercenie rozpoczęto w marcu b. r. Na południowej granicy otrzymano w jednym ze szybów około 60 beczek dziennej produkcji. Dalsze wiercenia są w toku. Izba handlowa w Hanowerze ogłasza w sprawozdaniu rocznym, że w okręgu Izby 19 kopalń będących w ruchu w roku 1905 miało łączną produkcję 560.780 c. m. ropy wartości 3,847.923 marek; oznacza to w porównaniu z rokiem 1904 zniżkę o 101.180 cetn. metr. wartości 473.995 marek.

Łączna produkcja ropy w Niemczech wynosiła w r. 1905 788.690 cetn. metr. wartości 5,207.000 marek. W roku 1904 produkcja ropy wynosiła 896.200 cetn. metr. wartości 5,805.000 marek.

Poszukiwania za ropą podejmowane od pewnego czasu w Bawarii nie dały dotąd pomyślnego rezultatu. W jednej miejscowości natrafiono na pokłady rudy ołowiu.

Posiedzenie

Wydziału Krajowego Towarzystwa naftowego
14. lipca 1906 r.

Obecni pp. prezes Gorayski, wiceprezes dr. Steczkowski, członkowie Wydziału pp. Gąsiorowski, Łaszcz, hr. Zamoyski, prof. Załoziecki i sekretarz dr. Bartoszewicz.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie sekretarza.
2. Dyskusja nad położeniem przemysłu naftowego.
3. Sprawa koncesyj na rafinerie nafty.
4. Wnioski i interpelacje.

ad 1. Składając sprawozdanie z czynności biura w ostatnich czasach, sekretarz dr. Bartoszewicz podnosi dwie najważniejsze sprawy; starania Towarzystwa o przywrócenie dla ropy opałowej taryfy C, którą ministerstwo kolejowe chciało skasować; staranie to poparte wniesieniem odpowiedniego memoriału przez Towarzystwo naftowe i przez „Petroleę“ do ministerstwa, przez interwencję u posła Kolischera i wreszcie przez interpelację delegata Towarzystwa na Państwowej Radzie kolejowej prof. Załozieckiego zostało uwieńczone pomyślnym skutkiem. Następnie sekretarz omawia wniesiony już do parlamentu rządowy projekt zmiany ustawy naftowej i wskazuje na pewne niebezpieczeństwa dla przedsiębiorców naftowych, wynikające z postanowień przejściowych w § 22 zawartych (vide artykuł o ustawie naftowej w dzisiejszym numerze), przez które to postanowienie przedsiębiorca wprawdzie może zabezpieczyć od razu swoje prawo wydobywania, jako rzecz nieruchomą przez wpisanie do księgi naftowej, ale jednocześnie wraz ze swojemi urządzeniami (maszyny, inwentarz) może odpowiadać za długi hipoteczne właściciela gruntu; Towarzystwo naftowe przez swego prezesa i sekretarza w sprawie tej interweniowało już u niektórych posłów we Wiedniu, między innymi i u referenta dra Małachowskiego. Sprawa ta wywołuje obszerną dyskusję, w której zabierają głos wszyscy obecni członkowie Wydziału; prezes Gorayski jest zdania, że to niebezpieczeństwo da się uchylić, gdy pole naftowe będzie utworzone na właściciela gruntu, a przedsiębiorca

prawo wydobywania wydzierżawi, gdy dyr. Steczkowski twierdzi, że właściciel musi cedeować pole naftowe na przedsiębiorcę i ten może być odpowiedzialnym za długi i należałoby robić starania, by co do urzędzeń uwolnić dawnych przedsiębiorców od tych zobowiązań. Wreszcie polecono biurowi Towarzystwa sprawę dokładnie zbadać i poczynić kroki w obronie przedsiębiorców w Kole Polskiem, gdy w jesieni ustawa będzie przedmiotem obrad parlamentu.

Następnie przyjęto do Towarzystwa nowych członków pp. Jana Langiera, dra Władysława Szajnę, dra Artura Goldhamera i kopalnię „Litwa“.

ad 2. W dyskusji nad obecnym położeniem przemysłu naftowego zabiera głos dyr. Steczkowski i wyraża przekonanie, że wobec toczących się obecnie ważnych rokowań co do ponownych układów z „Petroleą“ należałoby, by Wydział Towarzystwa w interesie producentów, dla których nowy regulatyw jest korzystniejszy od dawnego, przez zniesienie przywilejów producentów-rafinerów i postanowienia o składzie komitetu, starał się o doprowadzenie układów z „Petroleą“ do skutku i w tym kierunku działał w Komitecie drohobyckim. Po dłuższej dyskusji, w której podnoszono także i trudności doprowadzenia układów do skutku, uchwalono, by członkowie Wydziału, którzy mogą być na posiedzeniu komitetu drohobyckiego, wpływali i działali w kierunku doprowadzenia do porozumienia z „Petroleą“ i aby nawet w tym celu, jeśli się da, spowodować zwołanie posiedzenia komitetu i producentów do Lwowa.

W sprawie koncesyj na rafinerie nafty uchwalono wysłać do namiestnictwa memoriał wyrażający opinię towarzystwa.

Z przemysłu rafineryjnego.

Z kartelu naftowego. Dnia 23. czerwca br. odbyło się miesięczne posiedzenie kartelu rafinerów, na którym oznaczono kontyngent na miesiąc lipiec, a mianowicie dla rafinerij z niezredukowanym kontyngentem $3\frac{1}{2}\%$, zaś dla rafinerij z kontyngentem

ulegającym redukcji 3 procent. Ceny na lipiec pozostają niezmienione.

Akcyjna rafineria nafty w Fiumie (Rjece). Z Budapesztu donoszą nam, że na Walnem zgromadzeniu fiumańskiej akcyjnej rafinerii nafty przyjęto do wiadomości zamknięcie rachunkowe za ubiegły rok administracyjny 1905/1906, które wykazuje 1,511.049 koron czystego zysku. Walne zgromadzenie uchwaliło przenieść część czystego zysku do rachunku strat i rezerw, wypłacić 10 procentową dywidendę w wysokości 20 koron od akcyi, resztę zaś t. j. 718.395 koron przenieść na nowy rachunek. Do Rady nadzorczej wybrano ponownie tych samych członków.

Akcyjna rafineria nafty „Apollo“. Na ostatnim posiedzeniu rady dyrekcyjnej Towarzystwa akcyjnego „Apollo“ przedłożono bilans za ubiegły rok administracyjny z dniem 30. kwietnia b. r. Rada dyrekcyjna postanowiła przedłożyć Walnemu zgromadzeniu wnioski, o uchwalenie dywidendy w wysokości 24 koron od akcyi, t. j. 12 procent kapitału akcyjnego. Odpisania pozostają te same, co w roku ubiegłym.

Nowa rafineria nafty na Węgrzech. Firma J. Duschnitz i Syn zamierza wybudować rafinerię nafty w miejscowości Alsó-Kubin na Węgrzech.

Pod firmą „Akcyjne Towarzystwo rafinerii nafty“ ukonstytuowało się w Debreczynie konsorejum z kapitałem zakładowym 200.000 koron, które zamierza wybudować rafinerię nafty w miejscowości Nyirbator.

Pod firmą „Krajowe Towarzystwo akcyjne dla przemysłu naftowego“ powstało w Budapeszcie Towarzystwo udziałowe z kapitałem zakładowym 800.000 koron, które ma założyć rafinerię nafty w okolicy Budapesztu. Na zgromadzeniu konstytuującym wybrano dyrektorem p. J. Neumana, byłego dyrektora akcyjnej rafinerii nafty „Apollo“.

Akcyjna rafineria nafty w Boguminie zamierza przedłożyć Walnemu zgromadzeniu akcyonaryuszy wnioski o wypłacenie 10% dywidendy.

Rafineria nafty pod firmą Gustaw Oberleithner w Weikersdorf koło Mähr. Schönberg ma w najbliż-

szym czasie zostać znacznie rozszerzoną przez budowę trzech kotłów destylacyjnych i rezerwoaru o pojemności 12.000 hektolitrow.

KRONIKA.

Z Tustanowie donoszą nam: W pierwszych dniach lipca szyb „Zuzia“, wiercony w akordzie przez L. Wichańskiego, z głębokości 899 m. zaczął dawać przeciętnie po 10 cystern dziennie. Szyb ten był produktywny już w czerwcu i wybał 186 cystern, natomiast szyb „Genia“, należący do tej samej spółki, oddalony 300 m. od „Zuzi“, głębokości 1065 m. niema jeszcze produkcji.

Reorganizacja finansowa Towarzystwa akcyjnego dla przemysłu naftowego. Towarzystwo akcyjne dla przemysłu naftowego założone przez Aust. Zakład kredytowy, Węgierski Bank kredytowy, firmę Rotszyld i kilku innych interesentów postanowiło przeprowadzić reorganizację finansową przedsiębiorstwa, połączoną z redukcją kapitału. Towarzystwo akc. „Nafta“ powstało w r. 1896. Akcyjnej rafinerii nafty we Fiume, założonej w latach osmdziesiątych przez członków konsorcjum rotszyldowskiego poczęło grozić niebezpieczeństwo, iż dla braku dostatecznych ilości surowca naftowego dla przeróbki będzie musiała ruch ograniczyć. Ponieważ w owym czasie odkryto w Galicyi nowe i bardzo obfite źródła ropy, postanowili interesenci, celem dostarczenia surowca rafinerii fiumańskiej, zakupić tereny pod eksploatację ropy. W tym celu zorganizowano Towarzystwo akcyjne austriackie, gdyż ze względów taktycznych nie było wskazaniem, ażeby węgierska rafineria nafty występowała w Galicyi jako właścicielka wielkich kopalń. Towarzystwo akcyjne dla przemysłu naftowego, tak nazwane nowe przedsiębiorstwo, założone zostało z kapitałem 3 milionów koron, na który złożyły się następujące firmy: Austr. Zakład kredytowy, węgierski Bank kredytowy, firma Rotszyld we Wiedniu i w Paryżu i firma Henri Deutsch w Paryżu. Akcje nowego towarzystwa rozdzielili interesenci między sobą w tym samym stosunku, w jakim partycypują w akcyjnej rafinerii nafty we Fiume. Zakład kredytowy posiada w obu przedsiębiorstwach w przybliżeniu czwartą część akcji. Początkowo preliminowany kapitał okazał się niewystarczającym i przedsiębiorstwo było zmuszone dla rozszerzenia swych kopalń coraz bardziej podwyższać kapitał, który z czasem doszedł do wysokości 10 milionów koron. Syndykat interesentów, w którego rękę znajdują się akcje przedsiębiorstwa dostarczył tych kwot. Wydajność kopalń jest bardzo zmienną; były lata w których produkcja przekraczała milion cetnarów metrycznych, w ostatnich jednak latach nastąpił spadek pro-

dukcji w Borysławiu, a specjalnie w roku bieżącym przedstawia się ona wcale niepomysłnie. Wskutek tego postanowili interesenci przedsięwziąć znaczne odpisanie i pretensje swoje po części skonwertować w akcyjach. Bilans za rok ubiegły wykazuje straty w wysokości 1.1 mil. koron. Walnemu Zgromadzeniu, które odbędzie się dnia 28. lipca b. r., przedłożony będzie wniosek o zredukowanie kapitału akcyjnego z 3 milionów do 300.000 koron, w ten sposób, iż 10 akcji obecnych złożone zostaną jako jedna nowa. Redukcja kapitału wyniesie zatem 2.7 miliony koron, z których kwota 1.1 miliona użyta zostanie na pokrycie strat, zaś 1.6 miliona na odpisanie z aktywów towarzystwa. Równocześnie nastąpi emisja nowych akcji za 5 milionów koron, w ten sposób, iż wierzyciele w stosunku do swoich pretensyj otrzymają akcje towarzystwa. Kapitał towarzystwa będzie zatem wynosił na przyszłość 5.3 mil. koron, rozłożonych na 13.250 akcji po 400 koron. Obniżenie kapitału oznacza przyznanie się do strat; straty te jednak ponoszą wyłącznie pierwotni interesenci, w których rękę akcje od założenia przedsiębiorstwa się znajdują. Nowo wydać się mające akcje również przez dłuższy czas nie będą puszczane w obieg. Dla dalszych wierzeń nie potrzebuje towarzystwo „Nafta“ nowego kapitału, gdyż wierzenia prowadzone będą tylko o ile na to pozwoli majątek. Zakład kredytowy obejmuje za 1¹/₄ miliona nowych akcji. Na pokrycie strat powstałych z redukcji kapitału, które wynoszą około 700.000 koron, posiada towarzystwo akcyjne wewnętrzną rezerwę, prócz tego figuruje w książkach towarzystwa 6.000 sztuk akcji rafinerii fiumańskiej w wysokości 50 proc.

Rząd amerykański i „Standart Oil Company“. Niedawno komitet ministrów w Waszyngtonie rozpatrywał sprawę procesu, jaki minister sprawiedliwości ma wytoczyć towarzystwu „Standard Oil Company“ o nieprawne korzystanie z potajemnych ulg taryfowych na kolejach. Decyzja komitetu ministerstwa nie jest jeszcze znana. Garfield, naczelnik biura, które zajmuje się sprawą syndykatów i trustów, opracował memoriał, w którym udowodnił nieprawne korzystanie tow. „Standard“ z ulg taryfowych charakterystycznym jest jednak, że zaraz po poruszeniu tej sprawy przez prezydenta Rosevelta akcje tow. „Standard“ spadły z 650 do 598; po ogłoszeniu memoriału Garfielda podniosły się z 598 do 620 i podnoszą się ciągle, widocznie „Standard“ czuje się silniejszym od rządu.

Fuzya niemieckich towarzystw naftowych. Zapowiadana już od dłuższego czasu fuzya Niemiecko-rosyjskiego Towarzystwa importowego (Nobel & Rotschild) i Towarzystwa akcyjnego dla produktów naftowych (Deutsche Bank) doszła obecnie do skutku. Celem sfuzjonowanych firm jest wspólne zaopatrywanie niemieckich rynków w produkty naftowe.

Dementowane energicznie pogłoski o układach toczących się między firmą „Petroleumprodukte Aktiengesellschaft“ a „Deutsch-Russische Naphta Importgesellschaft“ znajdują obecnie oficjalne potwierdzenie w komunikacie „Deutsche Bank“ opublikowanym w berlińskim piśmie „Petroleum“. Komunikat ten brzmi w dosłownym tłumaczeniu: „Od dłuższego już czasu toczące się układy między interesentami firm „Deutsch-Russische Naphta Import Gesellschaft“ i „Petroleum-Produkte A. G.“ co do wspólnej organizacji sprzedaży nafty, dojrzały obecnie o tyle, iż w najbliższym czasie oczekiwać należy ze strony obu grup utworzenia wspólnego Towarzystwa dla sprzedaży produktów naftowych. W pierwszym z wspomnianych Towarzystw interesowani są przeważnie wielcy producenci rosyjscy, mianowicie: Bracia Nobel, Rotschild, Gunaszow, Mantaschew, podczas gdy organizacja Petroleumprodukte A. G. założoną została przez Deutsche Bank i związane z nim firmy naftowe i przez Shell Transport und Trading Comp. ma na celu sprzedaż produktów dostarczanych przez „Steaua Romana“, Towarz. akc. dla przemysłu naftowego w Bukareszcie i Tow. Shell Transport. Towarzystwo Shell Transport, które jako dostawca nafty dla Europy posiadało tylko podrzędniejsze znaczenie, gdyż nie rozporządzało własną produkcją i posiadało tylko układy z producentami o dostawę nieznacznych zresztą ilości produktów naftowych, zostanie wyłączone z organizacji. Nowo założycie się mające Towarzystwo sprzedaży będzie rozporządzało znacznymi zapasami nafty amerykańskiej.

Porozumienie między najwybitniejszymi rosyjskimi producentami a Deutsche Bank, względnie Steaua Romana doprowadzi prawdopodobnie do wspólnej organizacji sprzedaży także i w innych krajach.

„Koninglijke Nederlandsche Maatschappij“ & „Shell Co.“ Od dłuższego już czasu pojawiały się w prasie fachowej wiadomości i mówiono ogólnie w sferach naftowych, o zmianie pola działania Towarzystwa Shell Transport and Trading Company. Pogłoski te okazały się prawdziwymi; mianowicie akcje Towarzystwa Koninglijke Nederland'sche doznały naglej zwwyżki o 25% wskutek rewelacji na ostatnim walnem zgromadzeniu Towarzystwa Koninglijke, na którym omawiano stosunek tego Towarzystwa do organizacji Standard Oil i Shell Comp. Na wspomnianem Walnem Zgromadzeniu wykryto, że między obu wspomnianymi Towarzystwami prowadzone są przedwstępne rokowania o zawarcie ściślejszego związku. Domyślają się, że rezultatem układów będzie objęcie interesów Towarzystwa Koninglijke przez Shell Company. Towarzystwo to ma kontrolę nad wszystkimi prawie przedsiębiorstwami naftowymi w Indiach holenderskich. Na wspomnianem Zgromadzeniu stwierdzono również, że przyszło do poroz-

zumienia z Standard Oil Co. co do sprzedaży benzyny, chociaż nie zawarto formalnego kontraktu.

Niemiecko-amerykańskie Towarzystwo naftowe poniosło w Dreźnie znaczną stratę mianowicie przy pompowaniu nafty ze statku do do rezerwoaru pękła rura pompowa i przeszło 800 c. m. nafty wypłynęło.

Galiczyjsko-węgierskie akcyjne Towarzystwo naftowe. (Ungarisch-galizische Naphta-Industrie A.-G.) ogłosiło bilans za ubiegły rok administracyjny. Zamknięcie rachunkowe wykazuje czysty zysk w wysokości 326.286 kor. 20 h., który przeniesiony zostanie na nowy rachunek. Z 25.000 akcji towarzystwa znajduje się 15.000 w ręku hr. Donglasa, J. Erlangera i Budapeszteńskiego Banku związkowego. W ostatnim czasie wpłynęło kilka ofert o nabycie tych akcji, zostały one jednak odrzucone. W portfelu towarzystwa znajduje się prócz tego 75 procent akcji „Budapeszteńskiej akcyjnej rafinerii nafty“ w wysokości 1.5 miliona koron. O nabycie tych akcji toczą się rokowania z grupą kapitalistów wiedeńskich, którzy wnieśli korzystną ofertę.

Nowa fabryka czerzyny. Firma „Antoni Himmelbauer i Ska zamierza wybudować nową fabrykę czerzyny w okolicy Pozsony na Węgrzech. Rokowania z zarządem gminnym o kupno około 10 morgów gruntu pod budowę, są w toku.

Przegląd Górniczo-Hutniczy

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu górniczego i hutniczego (ze szczególnem uwzględnieniem przemysłu górniczego i hutniczego w Królestwie Polskiem).

Wychodzi 1-go i 15-go każd. mies.

Przedpłata:

w Dąbrowie:

rocznie	10 rnb.
półrocznie	5 „
kwartalnie	2 „ 50 kop.

Z przesyłką pocztową (w kraju i zagranicą):

rocznie	12 rub.
półrocznie	5 „
kwartalnie	3 „

Cena jednego numeru 60 kop.

Adres Redakcyi:

Dąbrowa (gubernia Piotrkowska)

w gmachu resursy.

Numery okazowe na żądanie bezpł.

Poczt. Kasa oszcz. Nr. 74046.

Telefon Nr. 905.

Ostrowski & Cudek

Dom handlowy dla interesów przemysłowo-naftowych

we Lwowie, ul. Kopernika 1. 21.

Przeprowadza: Kupno i sprzedaż udziałów kopalnianych, kupno i sprzedaż ropy.
Organizuje: Spółki naftowe z drobnymi udziałami. Poleca: Przedsiębiorców wiert-
niczych do wierceń akordowych.

Ofiarujemy usługi jako eksperci przy wszelkich transakcjach z przemysłem na-
ftowym łączność mających.

Dla wygody naszych P. T. Klientów urządziliśmy

Biuro techniczne

które pozostaje pod kierownictwem inżyniera Seweryna Blaima.

Sporządzamy: Pomiary i niwelacje terenów, plany sytuacyjne terenów, kopalń
i szybów naftowych, zgłoszenia kopalń do władz górniczych, profile otworów
świdrowych i wszelkie czynności w zakresie miernictwa wchodzące.

Posiadamy bogato zaopatrzonego zbiór kopii map katastralnych

Adres dla telegramów: Ostrowski Cudek Lwów.

BERNARD POŁONIECKI

właściciel Księgarni Polskiej

we Lwowie, ul. Akademicka 1. 2 a i ul. Klementyny Tańskiej 1. 1.

Skład Fortepianów i Pianin

zaopatrzone w instrumenty z pierwszorzędných fabryk, jak:

Ehrbara, Heizmanna, Schmida, Stingla, Hamburgiera i wielu in.

Wypożyczalnia nowych instrumentów.

Zastępstwo dla Galicyi Steinwaya, Blüthnera, Schiedmayera i Dörra

PIANOLI

Głosy wybitnych artystów o doskonałości Pianoli:

Józef Sliwiński: ...ale aby duszę muzyki, jej wyraz, subtelne cieniowanie w uderzeniu i w tempie, aby to wszystko można osiągnąć bez poruszania klawiszy palcami, wydało mi się nieprawdopodobnem. — Alfred Grünfeld: Zdziwienia swego jakie wywarła dziś na mnie gra Pianoli zaledwie opisać mogę. Pełny uduchowania wyraz gry tej, skończenie ludzające oddanie gry pianisty jest cudowne. — Saint-Saëns: Ogromnie zainteresowany i z wielką przyjemnością przysłuchiwałem się grze na Pianoli z metrostylem. — Dr. Edward Grieg: Słyszałem Pianolę z metrostylem i uważam ją za niezmiernie ciekawą i podziwienia godną. — Józef Joachim: Uważam Pianolę z metrostylem za wynalazek największej wartości w zakresie muzyki.

„PRZEMYSŁOWIEC“

LWÓW Akademicka 26
Telefon nr. 806.

WARSZAWA księgarnia
E. Wende i Spka.

Tygodnik popularny dla wszystkich
(dla spraw przemysłu, techniki i handlu)
WYCHODZI W KAŻDĄ SOBOTĘ RANO
od roku 1903.
pod redakcją
inż. cyw. EDMUNDA LIBAŃSKIEGO.

OGAWIA:

1. Sprawy przemysłu krajowego.
2. Sprawy postępu technicznego i rozwoju produkcji.
3. Przemysł artystyczny i sprawy odnośnych rzemiosł.
4. Sprawy zawodowej pracy kobiet.
5. Informacje w nadsyłanych pytaniach i odpowiedziach.
6. Nowości w dziedzinie wynalazków i patentów.
7. Sprawy z różnych dziedzin.
8. Głosy z kraju i t. d.

PRENUMERATA:

1 K. 20 h. miesięcznie
3 K. 50 h. kwartalnie.

OGŁOSZENIA po 30 h. od wiersza. Przy zamówieniach kwartalnych znaczny opust. Rubryka „Co i gdzie wyrabia się w kraju“ rocznie (52 razy) 5 kor.

„Przemysłowiec“ jest pismem popularnym dla wszystkich, podaje bogatą postępową treść z różnorodnych działów rozwoju techniki i przemysłu. — „Przemysłowiec“ pomieszcza artykuły dotyczące rozwoju przemysłu artystycznego, oraz bardzo obfitą kronikę techniczno-przemysłową. W dziale „Sprawy kobiet“ daje odpowiednie artykuły dla zainteresowania szerokiego ogółu kobiet doniosłą sprawą ich niezależnego bytu i produktywnej pracy. — „Przemysłowiec“ prowadzi stały dział „Esperanto“, w którym informuje o rozwoju języka międzynarodowego. W odcinku pomieszcza „Przemysłowiec“ ilustrowane fejetony „Z postępu techniki i przemysłu“ pióra E. Libańskiego.

PRENUMERATA kosztuje: miesięcznie 1 kor. 20 hal. — 70 kopiejek, kwartalnie 3 kor. 50 hal. — 2 ruble.

Nowi abonenci otrzymają gratis

„Ze świata postępu techniki i przemysłu“

(Ilustrowane szkice popularne)
Edm. Libańskiego.

Dotychczas wyszły: 1. Postęp techniki wojennej, 2. Podbój atmosfery, 3. Technika w boju o światło, 4. W krainie szkła i jedwabiu, 5. Perpetuum mobile.

Numery okazowe na żądanie gratis i opłatnie.

TOWARZYSTWO dla handlu, przemysłu i rolnictwa we Lwowie

VEREIN FÜR HANDEL, GEWERBE UND ACKERBAU IN LEMBERG.

Wyłączne zastępstwo na Galicyę:

Fabryki rur Mannesmana w Komotau, c. k. fabryki lin drucianych w Przybramie, oraz Galicyjskiego karpackiego naftowego Tow. przedtem Bergheim & Mac Garvey w Glinniku marypolskim.

Dyrekcya we Lwowie, Ossolińskich 15. * Filie Towarzystwa w Gorlicach, Borysławiu i Potoku.

Adres telegraficzny:
Towarzystwo handlowe Lwów, Ossolińskich.

Konto p. k. o. 825 991.
Rach. bieżący w Banku krajow.
Telefon Nr. 168.

Telegramm-Adresse:
Handelsverein Lemberg, Ossolińskich.

Towarzystwo dostarcza:

Rury wiertnicze, gazowe, pompowe, do wodociągów i inne wszelkiego rodzaju. Maszyny i kotły parowe. Narzędzia wiertnicze. Liny druciane we wszelkich wymiarach. Kompletnie urządzenia do elektrycznego oświetlania. Fittingi, kurki, połączenia itp. Wszelkie materiały potrzebne tak przy instalacji jak i popędzie maszynowym.

Zastępując firmy lub sprowadzając towary, towarzystwo kieruje się przedewszystkiem myślą przewodnią dostarczenia swojej klienteli maszyn, narzędzi i materiałów pierwszorzędnej jakości.